

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสถานศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการบริหาร

1.1 ความหมายของการบริหาร

1.2 ทฤษฎีการบริหารที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

2.1 ความหมายและความสำคัญของการบริหารงบประมาณ

2.2 หลักการงบประมาณของสถานศึกษา

2.3 การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วน

จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3.1 การจัดเตรียมงบประมาณ

2.3.2 การอนุมัติงบประมาณ

2.3.3 การควบคุมงบประมาณ

2.3.4 การตรวจสอบงบประมาณ

3. ปัญหาของการบริหารงบประมาณสถานศึกษา

4. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 ความหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

4.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

4.4 การบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

4.5 โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทฤษฎีการบริหาร

สังคมของมนุษย์ เป็นสังคมที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่ม หมู่เหล่า เป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล เมือง และประเทศ จึงต้องมีการจัดระบบระเบียบของสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อความอยู่รอดสงบสุข และบังเกิดความก้าวหน้าในชุมชนเหล่านั้น จึงเป็นสาเหตุให้เกิด "สถาบันสังคม" และ "การบริหาร" ขึ้นมา

1. ความหมายของการบริหาร

คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหาร มีอยู่สองคำคือ "การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (Management)

การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน เราจึงเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่า "ผู้บริหาร" ในขณะที่บริษัท ห้างร้าน ใช้เรียกตำแหน่งเป็น "ผู้จัดการ" เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ และจัดเป็นส่วนงานของทางราชการ จึงใช้เรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่า "ผู้บริหารการศึกษา" หากปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าในสถานศึกษา เรียกว่า "ผู้บริหารสถานศึกษา"

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหมายของ "การบริหาร" ในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. (2546 : 62) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการ การจัดการ

เจริญผล สุวรรณโชติ (2544 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งจะต้องสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของสังคม จะต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ ความก้าวหน้าของการบริหารไม่หยุดยั้ง ต้องค้นคว้าเพิ่มเติม หาวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะทำให้ การบริหารมีผลสำเร็จมากที่สุด

จึงสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล โดยผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศาสตร์และ ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนเป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีการบริหารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

Abraham Harold Maslow : ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ขั้น (ปราชญ์
กล้าผจญ และสมศักดิ์ กงเทียง. 2542 : 30 -32)

มาสโลว์ เป็นเจ้าของทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ 5 ลำดับ ถ้าคุณเป็นนักอ่าน
เรื่องราวเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งหลาย มาสโลว์จะถูกนำมาอ้างอิงตลอด ยังไม่เห็นมีใครจะ
มาแทนที่ได้ ถ้าคุณสนองความต้องการของลูกน้องได้ทั้งหมดตามหลักการของมาสโลว์ องค์กร
ของคุณจะประสบผลสำเร็จ ไม่เชื่อก็ตลองดู ยกเว้นลูกน้องของคุณเป็นคนที่ไม่รู้จักพอ ได้ก็บจะ
เอาสอก ได้สอกจะเอาวา ถ้าเป็นเช่นนั้น มาสโลว์ก็เอาไม่อยู่

มาสโลว์เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงงูใจ ซึ่งมี
อิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า
การตอบสนองแรงขับเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรม
ของมนุษย์ เขามีความเชื่อว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงงูใจ
ของคนเรามาจากความต้องการ พฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาส
โลว์ แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการ
พื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ เสื้อผ้า
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการมั่นคง
ปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่
รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น
4. ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะ
มองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็น
ตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้
ที่มีความมั่นใจในตนเอง
5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและความสำเร็จของ ชีวิต
(Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง
เพื่อพัฒนาชีวิตของ ตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม มาสโลว์ตั้งสมมุติฐาน
เกี่ยวกับความต้องการมนุษย์ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรม
นั้นๆ อีกต่อไป

3. ความต้องการของมนุษย์จะเรียงกันเป็นลำดับขั้น ตามความสำคัญ

Henry Fayol : บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่

Henri Fayol (1841-1925) (ปราชญา กล่าวขวัญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. 2542 : 32-

33) เป็นบิดาของทฤษฎีการจัดการการปฏิบัติการ (Operational Management Theory)

หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เขา เชื่อว่าการบริหารนั้นเป็น
เรื่องของทักษะ และเขาสนใจที่จะศึกษาองค์การ โดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ
(Managerial Activities) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 อย่างคือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การ (Organizing)
3. การบังคับบัญชา หรือการสั่งการ (Commanding)
4. การประสานงาน (Coordinating)
5. การควบคุม (Controlling)

Henri Fayol ได้นำเสนอหลักการที่เขาเรียกว่า หลักการจัดการ 14 ประการ
(Fayol's Fourteen Principles of Management) ซึ่งมีดังต่อไปนี้ คือ

1. การจัดแบ่งงาน (Division of Work) หลักการก็คือการทำให้คนจำนวนมาก
ที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของ
แต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (Authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้
สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิด
ความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็จะต้อง
ติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (Discipline) ผู้ได้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และ
เคารพกฎเกณฑ์ขององค์การ การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มี
ความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบของ
องค์การก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (Unity of Command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชามีลักษณะเป็นทอดๆ ไปแต่ละคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (Unity of Direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์กรจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียว และจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์กรนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์กรจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (Remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์ส่วนบุคคล แต่องค์กรก็จะต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและ เป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (Centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึงระดับของการที่ผู้ได้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการ ตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจ หรือรวมอำนาจเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์กรที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (Scalar chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือจะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้า ก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (Order) หมายความว่า คนที่ดี หรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ดี จะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่าถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (Equity) ในที่นี้ ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ มิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (Stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อยๆนั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงาน ให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้ เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ผู้ได้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (Esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความราบรื่น และความเป็นปึกแผ่นใน

Luther Gulick : POSDCORB (ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. 2542 :

34-35)

Luther Gulick เป็นผู้คิดรูปแบบการบริหารจัดการ โดยมีกิจกรรม 7 ประการมาใช้ในการบริหารจัดการ ในวงการบริหารจะรู้จักกิจกรรมทั้ง 7 ประการนี้เป็นอย่างดี มีคำย่อว่า POSDCORB (CO คือคำเดียวกัน) มีการนำรูปแบบการบริหารจัดการของ Luther Gulick ไปใช้ในการบริหารองค์กรสมัยใหม่อย่างกว้างขวาง แนวความคิดที่นำเอามุมมองทั้ง 7 ด้านมาใช้นั้น สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการของ Henri Fayol , Frederick W. Taylor และ Max Weber

Luther Gulick ให้ความสำคัญของการควบคุม การสั่งการ การประสานงาน จะต้องสร้างขอบข่ายการควบคุม (Span of Control) ให้มีประสิทธิภาพ ต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ประกอบ เช่นจำนวนคนที่เห็นหัวหน้า จำนวนคนที่เป็นลูกน้อง ความสามารถเฉพาะตัวของหัวหน้า ลักษณะเฉพาะของงานที่ทำ และเสถียรภาพขององค์กร อีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการบริหารจัดการองค์กรคือเอกภาพการควบคุม (Unity of Command) องค์กรที่ดีต้องสามารถสร้างโครงสร้างอำนาจภายในองค์กรในลักษณะที่มีหัวหน้าฝ่ายบริหารควบคุมและประสานงานต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียว

องค์กรเกิดขึ้นมา เพราะมนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันได้ช่วยกันแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษของแต่ละคนซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานในการทำงานอย่างยิ่ง เมื่อสังคมขยายตัวขึ้นลักษณะการแบ่งงานกันทำจะสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจนในที่สุดจำเป็นต้องสร้างกลไกหรือโครงสร้างบางประการเพื่อผูกโยงประสานหน่วยงาน แต่ละหน่วย (Work Unit) เข้าด้วยกัน ดังนั้นหัวใจทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรจึงเป็นเรื่องของความพยายามจัดโครงสร้าง การประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อยให้มีประสิทธิภาพ หลักในการประสานงาน หน่วยทำงานย่อยมีอยู่สองวิธีที่ต้องใช้ควบคู่กันไป คือ วิธีแรกเรียกว่า การประสานงานโดยการสร้างกลไกในความควบคุมภายในองค์กร หมายถึงการจัดตั้งโครงสร้างอำนาจ (Structure of Authority) ซึ่งประกอบด้วยสายการบังคับบัญชาระหว่างหัวหน้าและลูกน้องเป็นลำดับชั้น เชื่อมโยงจากยอดถึงฐานของโครงสร้างอำนาจ โดยให้คนในแต่ละขั้นของโครงสร้างดังกล่าวแบ่งงานกันทำเป็นหน่วยงาน วิธีที่สอง เรียกว่า การประสานงานโดยการผูกมัดทางใจ ทำให้คน

ที่มาร่วมกันทำงานมีพลังจิตตั้งใจประกอบงานเต็มความสามารถและทำ ด้วยความกระตือรือร้น บรรยากาศในการทำงานดังกล่าวจะสร้างขึ้นมาได้ต้องอาศัยความสามารถของผู้นำ (Leadership) กิจกรรม 7 ประการมีดังนี้

P - Plannin

O - Organizing

S - Staffing

D - Directing

CO - Coordinating

R - Reporting

B - Budgeting

P คือการวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดเป้าหมายขององค์การว่าควรทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อะไร และจะดำเนินการอย่างไร

O คือการจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการจัดตั้งโครงสร้างอำนาจอย่างเป็นทางการภายในองค์การเพื่อประสานงาน หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์การได้

D คือการสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่หัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่ที่ต้องตัดสินใจอยู่ตลอดเวลาโดยพยายามนำเอา การตัดสินใจดังกล่าวมาเปลี่ยนเป็นคำสั่งและคำแนะนำนอกจากนี้ ยังหมายถึงการที่หัวหน้าฝ่ายบริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำขององค์การ

S คือการบรรจุ (Staffing) หมายถึง หน้าที่ด้านบริหารงานบุคคลเพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และจัดเตรียมบรรยากาศในการทำงานที่ดีไว้

CO คือการประสานงาน (Co-ordinating) หมายถึง หน้าที่สำคัญต่าง ๆ ในการประสานส่วนต่าง ๆ ของงานให้เข้าด้วยกันอย่างดี

R คือการรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในองค์การให้ทุกฝ่ายทราบ ทั้งนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การวิจัยและการตรวจสอบ

B คือการงบประมาณ (Budgeting) หมายถึงหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินการบัญชี

Douglas Mc Gregor : ทฤษฎี X และทฤษฎี Y (ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์

คงเที่ยง. 2542 : 36)

ทฤษฎี X (Theory X) เป็นปรัชญาการบริหารจัดการแบบดั้งเดิม โดยมองว่าพนักงานเกียจคร้าน ไม่กระตือรือร้น ไม่ชอบงานและพยายามหลีกเลี่ยงงาน

ทฤษฎี Y (Theory Y) เป็นปรัชญาการบริหารจัดการ โดยมองว่าพนักงานมีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาในการทำงานและไม่มีความเบื่อหน่ายในการทำงาน
แมคเกรเกอร์ ได้เรียกร้องให้ผู้บริหารเปลี่ยนแปลงมุมมองมนุษย์จากมุมมองตามทฤษฎี X ไปเป็นมุมมองตามทฤษฎี Y

แนวคิดการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงบประมาณของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอหัวข้อ ความหมายและความสำคัญของการบริหารงบประมาณ และหลักการงบประมาณของสถานศึกษา ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความหมายและความสำคัญของการบริหารงบประมาณ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายและความสำคัญของงบประมาณ

คำว่างบประมาณหรืองบประมาณแผ่นดิน ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Budget นั้น มีผู้กล่าวว่ามีที่มาจากภาษาฝรั่งเศสโบราณเรียกว่า Bougette ในประเทศอังกฤษแต่เดิมนั้น คำว่า Budget หมายถึง กระเป๋าหนังใบใหญ่ซึ่งเสนาบดีคลัง (ต่อมาคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) ของกษัตริย์ใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศและทรัพยากรที่มีอยู่ไปแถลง ต่อรัฐสภา และต่อ ๆ มาความหมายของคำว่า Budget ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนจากตัวกระเป๋า มาหมายถึง เอกสารต่าง ๆ ที่บรรจุในกระเป๋านั้น ซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมาย และความสำคัญของงบประมาณไว้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2549 : 231) ความหมายของงบประมาณ หมายถึง เอกสารประมาณรายได้-รายจ่ายของรัฐ ในระยะเวลาปกติ 1 ปี และจะต้องทำเป็นกฎหมาย โดยร่างเป็นพระราชบัญญัติเพื่อให้ฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาอนุมัติ และฝ่ายบริหารจึงสามารถดำเนินการ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกันอยู่ประการหนึ่งคือ งบประมาณเป็นแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้าหรือเป็น ตัวเลขในบัญชีที่แสดงจำนวนเงินรับ-จ่ายเท่านั้น

สำนักงบประมาณ (2554 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของงบประมาณว่า งบประมาณ ตาม พ.ร.บ.วิธีการงบประมาณ หมายถึง จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือให้ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ และภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่าย

การบริหารงบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามรายการและแผนงาน หรืองานที่ฝ่ายบริหารได้รับอนุมัติงบประมาณมาใช้จ่ายจากรัฐสภา เพื่อป้องกันการรั่วไหลของเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยวิธีการอนุมัติเงินประจำงวด การเบิกจ่ายเงิน การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงิน รวมถึงตลอดถึงการรายงานผลต่าง ๆ ที่ใช้เพื่องานนั้น ๆ

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนในการบริหาร งบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อป้องกันการรั่วไหลของเงินงบประมาณและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและส่วนรวม

1.2 ความหมายของการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ หมายถึง การควบคุมงบประมาณ การเบิกจ่าย การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และการรายงานผล การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้ เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อนักเรียน นอกจากนี้การบริหารงบประมาณเป็นการจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน

สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2555 : ออนไลน์) การบริหารงบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน/งาน/โครงการ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณเพื่อป้องกันการรั่วไหล โดยการควบคุมการเบิกจ่ายเงิน การตรวจสอบตามระเบียบที่หน่วยงานกำหนด

หวน พันธุพันธ์ (2555 : ออนไลน์) การบริหารงบประมาณ หมายถึง การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามรายการและแผนงาน หรืองานที่ฝ่ายบริหารได้รับอนุมัติงบประมาณมาใช้จ่ายจากรัฐสภา เพื่อป้องกันการรั่วไหลของเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยวิธีการอนุมัติเงินประจำงวด การเบิกจ่ายเงิน การตรวจสอบ การใช้จ่ายเงิน รวมถึงตลอดถึงการรายงานผลต่าง ๆ ที่ใช้เพื่องานนั้น ๆ

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง กิจกรรมที่ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการอย่างมีระบบ แบบแผน ในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการวางแผนในการบริหารงบประมาณการใช้จ่ายงบประมาณ ควบคุมการใช้จ่ายเงิน งบประมาณ การประเมินผลการดำเนินงาน ในการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างโปร่งใส ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

2. หลักการงบประมาณของสถานศึกษา

งบประมาณเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาลทุกรัฐบาล การใช้จ่ายเงิน งบประมาณแผ่นดิน อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนดีและส่วนเสีย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับ วิธีการจัดทำงบประมาณเป้าหมายและนโยบายในการจัดทำงบประมาณของ ฝ่ายบริหารเป็นสำคัญ การจัดทำงบประมาณขาดหลักสำคัญในการจัดสรรงบประมาณแล้ว การ ใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจัดเก็บภาษี จากรายการ ก็ย่อมเป็นไปในทางที่มิก่อให้เกิดประโยชน์ตรง ความต้องการของประชาชน ทั้งยังทำให้ การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ดีเท่าที่ควร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2549 : 173-174) สรุปหลักการของงบประมาณไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการคลังของประเทศ งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้แผนการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐบาลสอดคล้อง สัมพันธ์กับ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศ ทั้งนี้เพราะงบประมาณ คือแผนทางด้าน การคลังของประเทศซึ่งประกอบด้วยแผนการหารายได้และแผนการค่าใช้จ่าย ดังนั้นในด้านการจัดทำ งบประมาณนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบไม่ว่า ทางด้านการจัดเก็บภาษีอากร การกู้ยืมเงิน และการใช้จ่ายเงินของประเทศ ซึ่งกิจกรรมในแต่ละ ด้านของรัฐบาลล้วนมีขนาดใหญ่ทั้งสิ้น เพราะรัฐบาล เป็นผู้ใช้จ่ายรายใหญ่ที่สุดของประเทศ
2. เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในการพัฒนา ประเทศนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านการลงทุน การขยายสิ่งที่เป็น พื้นฐาน ในการพัฒนา ซึ่งได้แก่ การคมนาคม ถนน การชลประทาน และการพลังงาน ฯลฯ และ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งการพัฒนาในสิ่งพื้นฐานเหล่านี้จะส่งผลกระทบออกมา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้เศรษฐกิจ ของประเทศดีขึ้น และประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้น งบประมาณจึงเป็นสิ่งสำคัญใน การจัดสรรเงินเพื่อการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ที่จะอำนวย ประโยชน์ให้แก่ประเทศและประชาชน โดยส่วนร่วม

3. เป็นเครื่องมือในการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการจัดการควบคุมการบริหารงานรัฐบาลนั้น จำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อให้แผนการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาลมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้การใช้ทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นการ จัดสรรงบประมาณที่มีการคำนึงถึงการประสานงานตามแผนและโครงการต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่าง สอดคล้องก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ได้รับอย่างเต็มที่

4. เป็นเครื่องมือของฝ่ายนิติบัญญัติที่ใช้ในการควบคุมการบริหารงานของ ฝ่ายบริหาร เนื่องจากรัฐบาลจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบแก่งบประมาณแผ่นดินที่ฝ่ายบริหาร โดยรัฐบาลเสนอเสียก่อนจึงสามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงอาศัยงบประมาณ ที่รัฐบาลเสนอเป็นเครื่องมือตรวจสอบการทำงานว่าสอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาลที่ได้แถลงไว้ กับรัฐสภาหรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้องก็จะได้มีการท้วงติงเพื่อให้แก้ไขให้ได้ ถูกต้อง นอกจากนี้การตรวจสอบ และควบคุมการบริหารของรัฐบาล โดยอาศัยรายงานการคลัง และรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละ ขั้นตอนด้วย

5. เป็นเครื่องมือช่วยปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ งบประมาณสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแผนงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้นเพื่อประชาชน งบประมาณจะทำให้ประชาชนได้ทราบ ถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาล ค่าใช้จ่ายและผลที่คิดว่าจะได้รับ อันจะช่วยให้ประชาชน เข้าใจถึง กระบวนการและความก้าวหน้าของการดำเนินงานของรัฐบาล ทำให้เกิดการ สนับสนุนรัฐบาลซึ่ง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

งบประมาณ โรงเรียนนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ของ โรงเรียนทุกโรงเรียนดังนั้นการจัดงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้จ่ายอย่างมี เหตุผล จึง เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดทำงบประมาณของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

งบประมาณของ โรงเรียนแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายได้ 2 ประเภท คือ

(ดุสิต ทิวถนอม. 2548 : 92-93)

1. งบดำเนินการ ประกอบด้วย

1.1 เงินเดือนและค่าจ้างประจำ ได้แก่ เงินเดือนที่จ่ายให้ครู เจ้าหน้าที่ บริหาร บุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น

1.2 เงินค่าจ้างชั่วคราว ได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นค่าแรงให้กับลูกจ้างชั่วคราว

1.3 ค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ ได้แก่ เงินที่จ่ายตอบแทนแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ค่าสอนพิเศษ เงินที่จ่ายเพื่อให้ได้มาเพื่อการบริหาร เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ และเงินที่จ่ายเพื่อซื้อสิ่งของ ได้แก่ วัสดุสำนักงานหรือวัสดุการเรียนการสอน เป็นต้น

1.4 ค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์

1.5 เงินอุดหนุน ได้แก่ เงินที่จ่ายเพื่อช่วยเหลือ หรือจ่ายเป็นค่าบำรุงกิจการของโรงเรียน เช่น เงินอุดหนุนการวิจัย เงินทุนการศึกษา ค่าใช้จ่ายโครงการให้บริการสุขภาพนักเรียน เป็นต้น

2. งบลงทุน

งบลงทุน เป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับสินทรัพย์ประเภททุน ซึ่งได้แก่ ที่ดิน อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างรวมทั้งครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการหรือการบริหารงานเป็นค่าใช้จ่าย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ไม่ได้ใช้จ่ายตลอดไป ประกอบด้วยรายจ่าย ดังนี้

2.1 ค่าครุภัณฑ์ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องมือใช้ต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งของที่มีลักษณะคงทนถาวรมีอายุการใช้งานยืนนาน

2.2 ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน และสิ่งก่อสร้างรวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ซึ่งติดอยู่กับที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดจากการปรับปรุง ที่ดินหรือสิ่งก่อสร้าง

จากการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่างบประมาณที่ใช้ในการศึกษา หมายถึง งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจัดสรร หรือเงินนอกงบประมาณ ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินนำมาใช้ในการบริหาร การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงบประมาณแผ่นดิน

3. การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

การบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดทำงบประมาณแบบแผนงาน และมีนโยบายงบประมาณแบบสมดุล กล่าวคือ รายได้และรายจ่ายมีจำนวนเท่ากัน โดยกำหนดประมาณการรายรับมาจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่าย ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2555 : ออนไลน์) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณจากหมวดรายจ่ายอื่น เป็น หมวดค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น ๆ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการบริหารสถานศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น . หนังสือสั่งการ. 2553) และให้สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงาน งบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของ สถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : หนังสือสั่งการ)

กระบวนการงบประมาณ หรือวงจรงบประมาณ เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของ การจัดทำงบประมาณ นับตั้งแต่การจัดเตรียมประมาณการรายรับ จัดตั้งงบประมาณรายจ่าย การอนุมัติ การควบคุมตรวจสอบ ตลอดจนการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณเมื่อสิ้นสุด การใช้จ่ายงบประมาณในปีนั้น ๆ กระบวนการงบประมาณนี้ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดเตรียมงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การควบคุมงบประมาณและการตรวจสอบ การใช้จ่ายงบประมาณ(เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2543 : 415)

3.1 การจัดเตรียมงบประมาณ

สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดทำงบประมาณ แบบแผนงาน และมีนโยบายงบประมาณแบบสมดุล กล่าวคือ รายได้และรายจ่ายมีจำนวน เท่ากัน โดยกำหนดประมาณการรายรับมาจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่าย ซึ่งเป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2555 : ออนไลน์) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้ง งบประมาณจากหมวดรายจ่ายอื่น เป็น หมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ประเภทรายจ่าย เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่น ๆ โครงการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายการบริหารสถานศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : หนังสือสั่งการ) และให้สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงานงบประมาณตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็น ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 (กรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : หนังสือสั่งการ)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา หมายถึงแผนพัฒนาการศึกษา ที่ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา แสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและ

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาสามปีของสถานศึกษา หมายถึง แผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษา มีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณในแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา หมายถึง แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่แสดงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในสถานศึกษาประจำปีงบประมาณนั้น (16 พฤษภาคม ถึง 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป)

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา หมายถึง แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่แสดงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในสถานศึกษาประจำปีงบประมาณนั้น (1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายน ของปีถัดไป) แผนปฏิบัติการประจำปีในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 หมายถึง

1. แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่ใช้ปฏิบัติการประจำปีงบประมาณนั้น ๆ
2. เป็นแผนที่แปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาสามปีของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ
3. มีสถานภาพเหมือนกับข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ เป็นแผนที่แปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาสามปีของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติ มีสถานภาพเหมือนกับข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ องค์กรปกครองท้องถิ่น

การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จำเป็นต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ ความต้องการของประชาชน เพื่อการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) นโยบายของฝ่ายบริหาร และทิศทางการดำเนินงาน (Mission or direction) ขององค์กร ทั้งสำหรับแผนระยะสั้น (Short term) และระยะยาว (Long term) วัตถุประสงค์ (Objectives) ของการดำเนินงาน กิจกรรมต่างๆผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcomes) ที่คาดหวังจะได้รับจากการทำ

กิจกรรม โดยต้องกำหนดเป็นตัวชี้วัดผลงาน (Performance indicator) ที่ชัดเจนและวัดได้
อย่างเป็นรูปธรรม การประมาณการต้นทุนอันเนื่องมาจากการดำเนินการตอบสนองต่อ
วัตถุประสงค์ และผลงานที่กำหนดโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรแห่งชาติด้วย
การจัดเตรียมงบประมาณ เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดทำงบประมาณ
หรือข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี จะเริ่มดำเนินการล่วงหน้าก่อนปีงบประมาณใหม่ประมาณ
9-10 เดือน งบประมาณมีกำหนดระยะเวลา 1 ปี เริ่มต้นจาก 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายนปี
ถัดไป เป็นขั้นตอนในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร โดยเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
จะทำการวิเคราะห์ประมาณที่แต่ละส่วนเสนอมา โดยในส่วนของรายจ่ายเป็นการนำเสนอใน
รูปของแผนงานโครงการต่าง ๆ รูปแบบการจัดทำงบประมาณอาจมีลักษณะการควบคุม
(Control oriented) หรือการจัดการ (Management oriented) หรือการวางแผน (Planning
oriented) เมื่อหน่วยงานที่รับผิดชอบได้พิจารณาศึกษาและวิเคราะห์งบประมาณที่เสนอมา
และได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายบริหารแล้ว ก็จัดทำเป็นปฏิทินงบประมาณ ขั้นตอนในการ
จัดเตรียมงบประมาณ มีขั้นตอนดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : 98 - 102)

การประมาณการรายรับและการประมาณการรายจ่าย ในการจัดทำ
งบประมาณประจำปีต้องมีการประมาณการรายรับไว้ว่า จะสามารถจัดหารายรับเพื่อใช้เป็น
งบประมาณรายจ่ายเป็นจำนวนเงินเท่าใด ซึ่งการกำหนดรายรับ รายจ่าย จะต้องเป็นไปอย่าง
เหมาะสมและสมดุล การประมาณการรายรับเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของ
หน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดงบประมาณรายรับให้ละเอียดรอบคอบ โดย
หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องใช้ประมาณการรายรับของปีที่ล่วงมาเพื่อใช้เป็นฐานในการ
คำนวณ ในขณะที่หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีรายได้และมีหน้าที่จัดเก็บรายได้ จะต้องแจ้งประมาณ
การรายรับของตนเองเข้ามาด้วย เพื่อที่จะได้นำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับรายการที่ได้
ประมาณการไว้แล้วว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ถ้าหากมีข้อแตกต่างกันมากจะต้องมีการ
ปรึกษาหารือหาข้อยุติในตัวเลขประมาณการรายรับนั้นๆเพื่อที่จะสรุปออกมาเป็นประมาณการ
รายรับทั้งหมดต่อไป

1. กำหนดแนวนโยบายงบประมาณ คณะผู้บริหารท้องถิ่นต้องกำหนด
แนวนโยบายงบประมาณ โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องที่จะมีต่อนโยบายของหน่วยงานและ
ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากงบประมาณที่มีต่อสังคมและด้านอื่นด้วย

2. กำหนดวงเงินของแต่ละหน่วยงาน เมื่อได้รับนโยบายงบประมาณแล้ว จะต้องมีพิจารณา กำหนดวงเงินและจัดสรรวงเงินตามแนวนโยบายงบประมาณ

3. หน่วยงานแต่ละหน่วยจัดทำคำขอเงินงบประมาณของตัวเองแล้ว ต้องจัดทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยยึดแนวนโยบายงบประมาณที่ได้กำหนดไว้แล้ว

4. คณะผู้บริหารงบประมาณและการเงิน พิจารณารายละเอียดงบประมาณที่หน่วยงานต่าง ๆ ทำคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายขึ้นมา โดยพิจารณาด้านความเหมาะสมความสอดคล้องต่อแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายงบประมาณ ความพร้อมของหน่วยงานที่จะปฏิบัติงาน อาจมีการปรับลดงบประมาณได้ตามความเหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงคำขอของงบประมาณให้เป็นเอกสารงบประมาณเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณางบประมาณ

5. คณะกรรมการพิจารณางบประมาณ พิจารณาร่างงบประมาณรายจ่าย โดยพิจารณารายละเอียดแผนงาน งาน และโครงการต่าง ๆ ว่าเหมาะสมเพียงใด สมควรอนุมัติหรือไม่สำหรับการจัดเตรียมงบประมาณรายจ่ายประจำปีมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา

1. เริ่มทำแผนการศึกษา 3 ปี ในเดือนกุมภาพันธ์

2. เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ

3. ส่งไปที่สำนัก/กอง/ส่วนการศึกษา เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ปี

4. ส่งไปกองวิชาการและแผนงาน เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ปี ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จเดือนมิถุนายนของทุกปี

5. สถานศึกษานำแผนพัฒนา 3 ปีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประกาศใช้แล้ว มาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ (1ต.ค.-30ก.ย. ของปีถัดไป)

6. เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ

สรุปได้ว่า การจัดเตรียมงบประมาณหมายถึง การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายงบประมาณ การประมาณการรายรับ การประมาณการรายจ่าย การจัดทำแผน/โครงการ การจัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของสถานศึกษา

3.2 การอนุมัติงบประมาณ

การอนุมัติงบประมาณเป็นกระบวนการการพิจารณาอนุมัติเสนอตามร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พร้อมทั้งเอกสารงบประมาณ ที่ฝ่ายบริหารนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ต่างๆที่กำหนดในกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบต่างๆขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และ/หรือข้อบังคับการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : 166 - 168)

ในขั้นตอนการอนุมัติงบประมาณนี้ฝ่ายนิติบัญญัติจะพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่ฝ่ายบริหารเสนอมานี้ โดยพิจารณาถึงผลกระทบและความเหมาะสมของวิธีการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ซึ่งต่างจากการพิจารณาข้อบัญญัติอื่น โดยจะพิจารณาเป็น 3 วาระ

การพิจารณาในวาระที่ 1 เป็นขั้นรับหลักการ เมื่อฝ่ายบริหารได้แถลงถึงความจำเป็นต่าง ๆ ในการจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายแล้ว ฝ่ายนิติบัญญัติจะได้พิจารณาว่าจะรับหลักการแห่งร่างงบประมาณรายจ่ายที่เสนอหรือไม่ ถ้าไม่รับหลักการร่างงบประมาณรายจ่ายก็เป็นอันตกไป ถ้ารับหลักการแล้วฝ่ายนิติบัญญัติก็จะได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญทำหน้าที่พิจารณาในขั้นแปรญัตติ

การพิจารณาในวาระที่ 2 เป็นขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตราหรือตามหัวข้อหรือจากการที่ผ่านการพิจารณาแปรญัตติมาแล้วในคณะกรรมการวิสามัญ การแปรญัตตินั้นคือการขอแก้ไข ลดหรือตัดทอนงบประมาณ เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาพิจารณาเรียงลำดับมาตรา หรือตามข้อที่คณะกรรมการวิสามัญได้แก้ไขแล้ว ก็จะนำไปสู่การพิจารณาในวาระที่ 3 ต่อไป

การพิจารณาในวาระที่ 3 เป็นขั้นตอนการอนุมัติหรือเห็นชอบร่างงบประมาณรายจ่าย เมื่อฝ่ายนิติบัญญัติอนุมัติหรือเห็นชอบร่างงบประมาณรายจ่าย ฝ่ายบริหารก็จะจัดทำร่างข้อบัญญัติต่อไป

การพิจารณาข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จะพิจารณาทีละวาระ จะพิจารณารวมกัน 3 วาระในครั้งเดียวไม่ได้

เมื่อคณะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์จัดทำร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จแล้วให้ส่งไปกองวิชาการและแผนงาน เพื่อ

จัดทำเป็นแผนพัฒนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ปี สถานศึกษานำแผนพัฒนา 3 ปีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประกาศใช้แล้ว มาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ (1 ตุลาคม – 30 กันยายน ของปีถัดไป) เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบ ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายเพิ่มเติม สภาพองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัตินั้น เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วถ้าสภาพองค์การบริหารส่วน จังหวัดพิจารณาไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าสภาพองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความเห็นชอบตามที่ คณะผู้บริหารเสนอมา

สรุปได้ว่าการอนุมัติงบประมาณ หมายถึง การนำร่างข้อบัญญัติเสนอต่อสภา ท้องถิ่น การพิจารณาเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณองค์การ บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์นำแผน งบประมาณที่ประกาศใช้ มาจัดทำแผนประจำปีงบประมาณ เสนอคณะกรรมการสถานศึกษา เห็นชอบ

3.3 การควบคุมงบประมาณ

การควบคุมงบประมาณหรือการบริหารงบประมาณ เมื่องบประมาณรายจ่ายมี ผลใช้บังคับ ฝ่ายบริหารจะต้องบริหารงบประมาณรายจ่ายประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่มี ความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ได้แก่ การจัดเก็บ จัดหารายได้ การเก็บรักษา การฝากเงินและ การถอนเงิน การจัดซื้อ การจัดจ้าง หรือการจัดหาให้ได้มาซึ่งพัสดุ การเบิกจ่าย การบันทึก ระบบบัญชี รวมตลอดถึงการตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ และการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณ รายจ่าย โดยต้องประกาศเป็นกฎหมายบังคับใช้ เช่นเดียวกันกับวิธีการงบประมาณของรัฐบาล และถือเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารที่จะต้องหาหลักเกณฑ์ วิธีการควบคุมหรือการบริหารให้การ ใช้จ่ายเงินเป็นไปตามงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หน่วยงาน การคลังจะเป็นหน่วยงานกลาง เป็นศูนย์รวมของการเงินการคลัง การหารายได้และการใช้ จ่ายเงินขององค์กร หน่วยงานการคลังทำหน้าที่เพื่อให้การเงินการคลังขององค์กรเป็นเอกภาพ และให้เกิดประสิทธิภาพและการคลังสูงสุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน งบประมาณ ได้แก่ สำนักนโยบายและแผนทำหน้าที่วางแผนองค์กร ส่วนการคลังทำหน้าที่ ด้านการคลังจัดเก็บรายได้ รับเงิน ส่งเงิน รักษาเงิน สำนักงบประมาณทำหน้าที่ดูแลกำกับ งบประมาณหน่วยตรวจสอบภายในทำหน้าที่ตรวจสอบการบัญชีและการเงิน การปฏิบัติงาน บริหารงานงบประมาณจะมีการกำหนด กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งบังคับให้เจ้าหน้าที่

ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด การบริหารและการควบคุมงบประมาณที่มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้ การจัดเก็บรายได้ การใช้จ่ายงบประมาณ และการโอนเงินงบประมาณและการแก้ไขงบประมาณ

เมื่อหน่วยงานต่าง ๆ ได้เบิกและใช้จ่ายเงินไปแล้ว ระบบควบคุมภายในองค์กรจะมีระบบตรวจสอบไว้เพื่อตรวจสอบว่า มีการใช้จ่ายเงินตามที่เบิกหรือไม่ และได้จ่ายไปในงานตามที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยดำเนินการภายในระยะเวลา แบบและวิธีการที่กำหนด เพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปโดยไม่รู้ว่ไหล และถูกต้องตามระเบียบการเงิน เช่น ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกาพิศดุขององค์กรบริหารส่วนตำบล ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดไว้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม เป็นต้น การตรวจสอบมีทั้งหน่วยตรวจสอบภายใน และหน่วยตรวจสอบภายนอก ได้แก่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ประชาชน นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งทำหน้าที่ติดตามการทำงานของฝ่ายบริหารและส่วนราชการ สามารถตั้งกระทู้ถามปัญหาในการทำงานได้ ตลอดจนสามารถเข้าชื่อร่วมกันเพื่อขออภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารทั้งคณะหรือรายบุคคลได้

นอกจากนี้การควบคุม/บริหารงานงบประมาณยังเกี่ยวข้องกับการรายงานผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเป็นระยะๆตามเวลาที่กำหนด หรืออาจเช็คได้ตามเวลาที่มีการทำรายงานต่าง ๆ เพื่อเบิกเงิน รายงานเหล่านี้จะต้องนำส่งต่อหัวหน้าหน่วยงาน ผู้บริหาร และเป็นหลักฐานให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัด และประชาชนก็สามารถขอดูเพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการบริหารงบประมาณ และได้พิจารณาเงินประจำงวดต่อไปอีกทั้งจะได้ใช้ผลการประเมินในแต่ละสิ้นปีงบประมาณใช้ในการตั้งงบประมาณในปีต่อไปด้วย

การควบคุมหรือการบริหารงบประมาณ มีขั้นตอนดังนี้ (กรมการปกครอง. สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. 2543 : 15-16)

1. การทำแผนปฏิบัติการ เมื่อหน่วยงานได้รับอนุมัติงบประมาณแล้วให้ทำแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดกิจกรรมที่จะทำกับจำนวนเงินที่จะใช้ในช่วงเวลาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับกำลังเงินที่จะประมาณการที่จะได้รับ
2. คำเนินการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการ โดยขออนุมัติเงินตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย เริ่มตั้งแต่การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ตามระเบียบพัสดุของกระทรวงมหาดไทย
3. การตรวจสอบ เมื่อมีการเบิกจ่ายเงินไปแล้ว ต้องมีการตรวจสอบว่าได้ใช้จ่ายเงินไปตามจริงที่เบิกไปหรือไม่ การตรวจสอบจึงเป็นวิธีการสำคัญที่จะควบคุมการ

บริหารด้านการเงินเป็นไปตามแผนปฏิบัติการไม่รั่วไหล และให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบทางการเงิน

4. การรายงาน เป็นวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบและประเมินผล ให้มีการรายงานผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วเป็นระยะๆเพื่อสามารถทบทวนผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ว่า มีความคืบหน้าไปประการใดและจะต้องใช้เป็นผลในการตั้งงบประมาณในปีต่อไปด้วย

การใช้จ่ายงบประมาณ ปกติการใช้จ่ายเงินหรือการก่อหนี้ผูกพัน ต้องมีรายการปรากฏในงบประมาณรายจ่าย หากการใช้จ่ายเงินแต่ละรายการไม่สามารถตอบสนองนโยบายของผู้บริหารได้ครบถ้วนทุกรายการเนื่องจากบางรายการ เช่น ตั้งจ่ายไว้ไม่เพียงพอ ตั้งรายจ่ายไว้มากเกินไปหรือไม่ได้ตั้งรายจ่ายไว้

ผู้บริหารต้องมีการปรับแผนการจ่ายเงินงบประมาณทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ทั้งนี้จะเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งให้คำนึงถึงสถานการณ์งบประมาณขององค์กรด้วย ได้แก่

1. การบริหารเงินงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

1.1 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายต่างๆให้เป็นอำนาจอนุมัติของผู้บริหารท้องถิ่น

1.2 การโอนเงินงบประมาณรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ทำให้ลักษณะ ปริมาณ คุณภาพเปลี่ยน หรือโอนไปตั้งจ่ายเป็นรายการใหม่ให้เป็นอำนาจอนุมัติของสภาท้องถิ่น

1.3 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงประมาณการรายรับหรืองบประมาณการรายจ่าย ให้เป็นอำนาจอนุมัติของผู้บริหารท้องถิ่น

1.4 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงงบประมาณรายจ่ายในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ที่ทำให้ลักษณะ ปริมาณ คุณภาพเปลี่ยน หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ก่อสร้างให้เป็นอำนาจอนุมัติของสภาท้องถิ่น

1.5 ในกรณีที่มีการเบ็ดตัดปีไว้ การโอน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำชี้แจงงบประมาณรายการที่ได้ตัดเบ็ดตัดปี หรือขยายเวลาให้เบ็ดตัดปีไว้ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับการอนุมัติจากผู้มีอำนาจให้เบ็ดตัดปี หรือขยายเวลาเบ็ดตัดปี

1.6 การใช้เงินสำรองจ่ายตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธี
งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ
3) พ.ศ. 2543

1.7 การตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รูปแบบรายละเอียดการโอนเงิน
งบประมาณและบัญชีขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงประมาณการรายรับและงบประมาณรายจ่ายเป็นไป
ตามที่กรมการปกครองกำหนด

2. การบริหารเงินงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ
รับเงินการเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครอง
ท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.1 การยืมเงินสะสมจ่าย กรณีไม่ได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้

2.2 การยืมเงินสะสมทดรองจ่าย กรณีได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้แล้ว

2.3 การจ่ายขาดเงินสะสม

3. การบริหารเงินงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย
หลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา
ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

3.1 รายได้ของสถานศึกษา ดังภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างรายได้ของ
สถานศึกษา

แผนภาพที่ 1 แสดงโครงสร้างรายได้ของสถานศึกษา

ที่มา : (เอกสารประกอบการฝึกอบรม. 2555 : 22)

4. การใช้จ่ายเงินของสถานศึกษา

4.1 เงินที่ได้จากการที่ องค์กรปกครองท้องถิ่น ตั้งงบประมาณให้สถานศึกษา เงินอุดหนุนของรัฐที่ให้ องค์กรปกครองท้องถิ่น ตั้งงบประมาณให้สถานศึกษา เช่น SBM /อาหารกลางวัน ฯลฯ เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ เช่น เงินเรียนฟรี 15 ปี ต้องใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของเงินที่ได้ และตามกฎหมายระเบียบ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

5. เงินรายได้จัดหาเอง

5.1 เงินค่าบำรุงการศึกษา(รายได้จัดหาเอง ข้อ4) ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของเงินที่เก็บมา

5.2 เงินนอกเหนือจาก 2.1 ใช้จ่ายเกี่ยวกับการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาได้ เช่น งานธุรการ การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ฯลฯ ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาฯ ไม่น้อยกว่า 2 ใน 3

5.3 เงินนอกเหนือจาก 2.1 ใช้จ่ายได้ตามข้อ 9 ของระเบียบ

6. การจ่ายขาดเงินรายได้สะสม

6.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษา ไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2551 ข้อ 12 ในกรณีที่สถานศึกษามีความจำเป็นต้องใช้จ่ายโดยที่มีรายได้ไม่เพียงพอ ผู้บริหารท้องถิ่นอาจอนุมัติให้ใช้จ่ายจาก เงินรายได้สะสมได้ตามความจำเป็น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการจ่ายขาดเงินรายได้สะสม

6.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงินการเบิกจ่ายเงินการฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 89 โดยอนุโลมให้กระทำได้เฉพาะกิจการซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับ

6.2.1 ด้านการบริการชุมชนและสังคม

6.2.2 กิจการที่เพิ่มพูนรายได้

6.2.3 บำบัดความเดือดร้อนของนักเรียนซึ่งต้องเป็นไปตาม

แผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การควบคุมงบประมาณ หมายถึง การจัดเก็บรายได้ การใช้จ่ายงบประมาณ การโอนงบประมาณ การแก้ไขงบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผล หรือเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงบประมาณขององค์กร

3.4 การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นกระบวนการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการควบคุม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุง โดยแยกพิจารณาได้ ดังนี้ (กรมการปกครอง.สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. 2543 : 17 – 18)

1. การตรวจสอบ และติดตามผลในขั้นการจัดเตรียมงบประมาณ จะต้องควบคุมการจัดเตรียมงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ พิจารณาความเหมาะสมของการประมาณการรายรับ การประมาณการรายจ่าย กิจกรรม/โครงการ แผนงานต่างๆที่จะจัดทำขึ้น รวมถึงประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนได้รับอีกด้วย
2. การตรวจสอบและติดตามผลในขั้นการควบคุมงบประมาณหรือการบริหารงบประมาณ และต้องควบคุมดูแลการจัดเก็บ การจัดหารายได้ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม ความถูกต้องของการเก็บรักษาเงิน การฝากเงิน การถอนเงิน การพัสดุ การก่อกั้นผูกพัน การเบิกจ่ายเงิน และการบันทึกระบบบัญชี
3. การตรวจสอบ และติดตามผล ภายหลังจากที่ได้บริหารงบประมาณไปแล้ว มีลักษณะผสมผสานระหว่างการควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม สำหรับการบริหารงบประมาณในปีต่อไป นอกจากนั้น ยังรวมถึงการดำเนินการต่อเนื่อง ในกรณีที่มีการบริหารงบประมาณรายจ่ายที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ เช่น การหาผู้รับผิดชอบทางแพ่ง การดำเนินคดีอาญา การดำเนินการทางวินัย หรือการแก้ไขการดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นต้น

สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบ และติดตามประเมินผล แบ่งตามหน่วยงานได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การควบคุมภายใน ได้แก่ หน่วยงานภายในองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบภายใน ได้แก่ ฝ่ายบริหารสถานศึกษา หรือ ฝ่ายตรวจสอบภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
2. การควบคุมภายนอก ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นต้น

การควบคุมงบประมาณ ให้ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่งบประมาณรับผิดชอบ ร่วมกันในการควบคุมงบประมาณรายจ่ายและเงินนอกงบประมาณ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย โดยมีหัวหน้าหน่วยงานคลังเป็นผู้ช่วยเหลือ ให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ควบคุมการรับเงินและเบิกจ่ายเงิน
2. ควบคุมบัญชี รายงานและเอกสารอื่นที่เกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน และหนี้
3. ตรวจสอบเอกสารการรับจ่ายเงิน การขอเบิกเงิน การก่อหนี้ผูกพัน

สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะจ่ายเงิน หรือก่อหนี้ผูกพันได้ตามข้อความ กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรืองบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ต้องมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้จ่าย และมีเงินรายได้เพียงพอที่เบิกจ่ายได้

การรายงานเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง ที่จะสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ กระทรวงมหาดไทยจึงกำหนดให้ สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น รายงานผลการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาสังกัด องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้ตั้งงบประมาณไว้ ดังนี้

ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีเงินฝากธนาคาร บัญชีเงินรายได้ของสถานศึกษา บัญชีค่าใช้จ่าย บัญชีรายได้สะสม และปิดบัญชีแสดงการรับและจ่ายเงินเมื่อสิ้นปี พร้อมจัดทำ รายงานรายรับ รายจ่าย ปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเสนอให้ผู้บริหารท้องถิ่นตรวจสอบ ภายในเดือน ธันวาคมของทุกปี

สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงานงบประมาณตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไป จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

2551

สรุปได้ว่า การตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ หมายถึง การติดตาม การ ประเมินผล การรายงาน การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นว่าเป็นไปตามแผนงานและโครงการที่ตั้งไว้

ปัญหาของการบริหารงบประมาณสถานศึกษา

จากการศึกษาปัญหาของการบริหารงบประมาณสถานศึกษา ได้มีผู้นำเสนอปัญหาไว้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (2550 : 55 - 57) ได้ตรวจพบปัญหาการบริหารงบประมาณดังนี้

การบริหารงานคลังมีกระบวนการเกี่ยวข้องกับหลายประการ เริ่มตั้งแต่การจัดการรายได้ การกำหนด โครงการดำเนินการและการจัดทำงบประมาณการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนการบริหารพัสดุและการดูแลทรัพย์สิน จากการตรวจสอบการปฏิบัติงานคลังของหน่วยงานของรัฐมีข้อบกพร่องหลายประการซึ่งสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อบกพร่องจากการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบ กรณีนี้ยังไม่ถือว่าเป็นการทุจริตคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะแจ้งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องและอาจแจ้งให้ดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่เกี่ยวข้องหากพบว่าจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการปฏิบัติหน้าที่ และในบางกรณีอาจเป็นเรื่องที่ต้องมีผู้รับผิดชอบทางแพ่งชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ

2. กรณีมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 ได้ให้นิยามของคำว่า “โดยทุจริต” หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะแจ้งให้ดำเนินการทางกฎหมายทางแพ่งและทางวินัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งรายละเอียดของข้อตรวจสอบทั้ง 2 กรณีดังกล่าว มีดังนี้

1. กรณีปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบ สามารถแยกได้ดังนี้

1.1 การจัดเก็บรายได้

ปัญหาที่พบในการจัดเก็บรายได้ของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ การประเมินหรือเรียกเก็บเงินไม่ถูกต้องและไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด การไม่ส่งมอบเงินที่จัดเก็บได้ตามระเบียบที่กำหนด และปล่อยให้มีการส่งมอบเงินล่าช้า

1.2 การเงิน

ข้อปฏิบัติทางการเงินของหน่วยงานของรัฐ ได้แก่

1.2.1 การเก็บรักษาเงิน มีข้อบกพร่องในการเก็บรักษาเงินที่พบมากคือ เก็บรักษาเงินในมือเกินกว่าวงเงินที่ระเบียบกำหนด ผู้บังคับบัญชาไม่ควบคุมให้กรรมการเก็บรักษาเงินตรวจนับเงินสดที่เก็บรักษารวมทั้งหลักฐานแทนตัวเงิน และควบคุมดูแลมิให้เจ้าหน้าที่เก็บรักษาเงินสดในมือเกินกว่าที่ระเบียบกำหนด

1.2.2 กรรมการเก็บรักษาเงินปฏิบัติหน้าที่ไม่เคร่งครัดตามระเบียบ ปล่อยให้กรรมการเพียงคนเดียวถืออู่เงินกู้ยืม ไม่ทำการตรวจสอบเงินสด และหลักฐานแทนตัวเงินต่างๆ และไม่จัดทำรายงานเงินคงเหลือประจำวัน และรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

1.2.3 การรับส่งเงินที่ธนาคาร หรือสถานที่อื่นนอกสำนักงาน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องแต่งตั้งกรรมการและอาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจอารักขาเงินที่ไปรับหรือส่งตามระเบียบกำหนดแต่ปรากฏว่ามีหลายแห่งปฏิบัติไม่เคร่งครัดตามระเบียบ ไม่ให้กรรมการทุกคนร่วมกันไปรับหรือส่งเงินและไม่จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจไปอารักขา

1.2.4 เงินยืมตรง

1) ผู้รับผิดชอบไม่เคร่งครัดติดตามให้ผู้ยืมส่งใช้เงินยืมภายในกำหนดซึ่งอาจจะเกิดความเสียหายขึ้นได้ เมื่อมีการโอน ย้าย ออกจากราชการ หรือการตายของผู้ยืม ทำให้ไม่สามารถเรียกให้ผู้ยืมส่งใช้เงินยืมหรือใบสำคัญได้

2) การอนุมัติเงินยืมให้กับผู้ยืมซึ่งยังคงค้างส่งเงินยืม ซึ่งไม่เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนดทำให้มีหนี้เงินยืมของผู้ยืมรายเดียวกันค้างหลายรายการ โดยไม่มีการส่งใช้การใช้จ่ายเงินงบประมาณ เบิกจ่ายเงินเกินวงเงินอนุญาต เงินรับฝากต่าง ๆ เช่น เงินมัดจำประกันสัญญา เงินประกันการใช้น้ำ เงินภาษี ณ ที่จ่าย และเงินรับฝากอื่น ๆ หน่วยงานของรัฐมิได้จ่ายคืนเมื่อพ้นภาระผูกพันหรือนำส่งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับเงินนั้น ๆ ตามที่ระเบียบกำหนด เมื่อมีการตรวจสอบการคลัง โดยเฉพาะการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและพบว่ามีการปฏิบัติผิดระเบียบในการเบิกจ่ายเงิน การหักท้วงจะมี 2 ลักษณะ คือ

2.1) ให้เรียกเงินคืนสถานเดียว

2.2) ให้เรียกเงินคืนหรือขอทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลัง
กรณีการเรียกเงินคืนสถานเดียวมักจะเป็นกรณีเบิกจ่ายเงิน โดยไม่มีระเบียบกำหนดให้เบิกจ่ายได้ เบิกจ่ายผิดระเบียบ โดยที่การเบิกจ่ายเงินนั้น หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายเสียประโยชน์โดยชัดแจ้งหรือเสียในเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องเสีย เช่น การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางเป็นค่าขนย้ายครอบครัวเกินสิทธิการเบิกจ่ายค่าโทรศัพท์ทางไกล โดยไม่มีหลักฐานว่าใช้ในราชการส่วนกรณีให้เรียกเงินคืนหรือขอทำความเข้าใจความตกลงกับกระทรวงการคลัง เช่น การเบิกจ่ายเงินเกินงบประมาณ การเบิกจ่ายเงินผิดหมวดจ่าย เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานของรัฐต้องชี้แจงเหตุผลความจำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

1.3 การบัญชี

หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้องตามรูปแบบที่กระทรวงการคลังกำหนดข้อบกพร่องทางบัญชีที่พบอยู่เสมอ คือ

1.3.1 ลงรายการไม่ถูกต้อง จัดทำบัญชีแยกประเภทไว้ไม่ครบถ้วนตามประเภทของเงิน ที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ยังมีกรณีที่ทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ไม่ถูกต้องและครบถ้วนตามที่กระทรวงการคลังกำหนดบางแห่งไม่ได้จัดทำบัญชีแยกประเภทหรือยังคงจัดทำบัญชีที่เข้าใจหรือเคยปฏิบัติซึ่งไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดความเสียหายได้

1.3.2 การคำนวณและลงรายการผิดพลาดอยู่เป็นประจำ ทำให้ยอดทางบัญชีผิดพลาด สับสนไม่อาจพิสูจน์ยอดบัญชีต่าง ๆ ได้ อาจเป็นเหตุให้เกิดเงินขาดบัญชี เงินเกินบัญชี

1.3.3 ไม่จัดทำรายการบัญชีตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ เช่น

- 1) รายงานเงินคงเหลือประจำวัน
- 2) งบทดลองรายเดือน
- 3) รายงานบัญชีแยกประเภท
- 4) งบแสดงฐานะการเงินและงบประมาณอื่น ๆ

1.4 การพัสดุ ได้แก่

1.4.1 ลงรายการไม่ถูกต้อง จัดทำบัญชีแยกประเภทไม่ถูกต้องครบถ้วนตามชนิดและรายการรวมทั้งไม่ให้เลขหมายประจำครุภัณฑ์

1.4.2 การตรวจสอบพัสดุประจำปี ก่อนสิ้นเดือนกันยายนของทุกปีไม่ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ เพื่อตรวจสอบการรับ-จ่ายพัสดุประจำปี และตรวจนับพัสดุกงเหลือ งวดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมปีก่อนจนถึงวันที่ 30 กันยายน ปีปัจจุบันหรือมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบอย่างจริงจัง เช่น บางอย่างมีในรายการแต่ข้อเท็จจริงไม่มี เป็นต้น

1.4.3 การจัดซื้อจัดจ้างไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบ เช่น

- 1) ต่ออายุสัญญาจ้างให้กับผู้รับจ้าง โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบ
- 2) ผู้ควบคุมงานหรือกรรมการตรวจการจ้างไม่ปฏิบัติหน้าที่ ตามระเบียบปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมตรวจสอบการก่อสร้างเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งงานเสร็จจึงพบข้อบกพร่องหรือรับมอบงาน โดยที่งานยังไม่แล้วเสร็จ

1.4.4 การให้เช่าอาคาร แพงลอย ตลาดสด และทรัพย์สินอื่น ๆ เมื่อหมดสัญญาไม่ได้เรียกประมูลหรือเรียกผู้เช่าทำสัญญาใหม่

1.4.5 ทรัพย์สินที่ชำรุดหรือเสื่อมสภาพใช้การไม่ได้ ไม่ทำการซ่อมแซมหรือจำหน่ายออกจากบัญชีการทุจริต

2. กรณีมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริต

2.1 มูลเหตุแห่งการทุจริต อาจแยกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

2.1.1 เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ

2.1.2 วิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ถ้าหากมิได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละบุคคลไว้ให้เป็นที่แน่นอนและรัดกุมหรือให้บุคคลคนเดียวกันทำงานหลายหน้าที่ที่เป็นช่องทางที่จะก่อให้เกิดการทุจริตได้ง่าย

2.1.3 ผู้ปฏิบัติขาดสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเงินและบัญชีหรือไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนความประพฤติและอุปนิสัยส่วนตัวไม่เรียบร้อยหรือเป็นบุคคลที่มีสิ่งแวดล้อมบีบบังคับ เช่น รายได้ไม่เพียงพอ หากเกิดกรณีจำเป็นก็อาจทำการทุจริตได้ช่องทางที่จะก่อให้เกิดการทุจริต

2.2 กรณีมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นการทุจริตยังสามารถแยกตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละงาน ได้ดังนี้

2.2.1 ด้านการเงิน

1) เจ้าหน้าที่คนเดียวทำหน้าที่ทั้งการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และจัดทำเอกสารการรับ - จ่าย ตลอดจนลงบัญชี

2) การเก็บรักษาเงิน ถึงแม้จะมีการแต่งตั้งกรรมการเก็บรักษาเงินไว้แต่กรรมการไม่ปฏิบัติหน้าที่ โดยมอบกุญแจให้กรรมการคนเดียวเป็นผู้เก็บรักษา และทำการเปิดและปิดตู้รักษาหรือไม่มีที่เก็บเงินเป็นสัดส่วน

3) การรับและการจ่ายเงิน ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบหลักฐานก่อนหรือหลังการรับและจ่ายเงิน

2.2.2 ด้านการบัญชี

1) ทำบัญชีไว้ยุ่งยากสับสน ไม่ถูกต้องตามหลักบัญชี รายงานในบัญชีมีการขูดลบขีดฆ่า ไม่มีการรวมยอดหรือปิดบัญชีแสดงยอดคงเหลือ

2) ไม่มีหลักฐานหรือเรื่องราวประกอบการรับและจ่ายเงิน หรือมีแต่แยกเก็บไว้ต่างหาก

3) ไม่มีการตรวจสอบเป็นการภายในว่าทำบัญชีถูกต้องหรือไม่

2.2.3 ด้านการพัสดุ

- 1) ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบพัสดุ
- 2) การตรวจรับเงินไม่ถูกต้องตามสัญญาหรือข้อกำหนด
- 3) การเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลภายนอก

วิธีการทุจริตที่ตรวจพบพอจะสรุปได้ดังนี้

1. การทุจริตเงินสด ได้แก่

1.1 การใช้อำนาจดำเนินการไม่ถูกต้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจไปติดต่อขอรับเงินจากธนาคารเป็นประจำจนพนักงานธนาคารรู้จักคุ้นเคย แล้วนำเงินที่ได้รับเข้าบัญชีส่วนตัว

1.2 การสมคบกันระหว่างเจ้าหน้าที่การเงินกับเพื่อนร่วมงานที่มีหน้าที่เหมือนกันกระทำการทุจริต เช่น ปลอมลายเซ็นผู้มีอำนาจ แล้วนำไปเบิกเงินจากธนาคาร

1.3 การแก้ไขเอกสาร โดยเจ้าหน้าที่การเงินนำใบถอนเงินจากธนาคารให้ผู้มีอำนาจลงนาม เมื่อเรียบร้อยแล้วเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะแก้ไขจำนวนเงินให้สูงขึ้น

1.4 แก้ไขใบเสร็จรับเงินฉบับเก่าแล้วนำมาเบิกเงินอีก เช่น แก้ไขวันที่ในใบเสร็จรับเงิน แล้วนำมาประกอบฎีกาเพื่อขออนุมัติเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิอีก

1.5 กรณีที่มียอดเงินสดคงเหลือยกไปในวันรุ่งขึ้นในสมุดเงินสด เจ้าหน้าที่จะยกยอดไปในหน้าถัดไปของสมุดเงินสดต่ำกว่ายอดที่ปรากฏในหน้าที่ผ่านมา

2. รับชำระเงินโดยออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ชำระเงินถูกต้อง แต่แก้ไขคู่ฉบับใบเสร็จรับเงินที่อยู่ในเล่มให้ต่ำกว่าความเป็นจริง แล้วทุจริตยอดเงินที่แตกต่างกัน

3. แก้ไขตัวเลขในเช็คให้สูงขึ้น โดยเติมตัวเลขข้างหน้าและนำไปขึ้นเงินที่ธนาคารแล้วยักยอดเงินส่วนที่เกินไปใช้ส่วนตัว

4. รับเงินแล้วลงบัญชีเงินสด โดยไม่นำฝากธนาคารเมื่อถึงวันปิดบัญชีจะมียอดเงินคงเหลือยกไปในวันรุ่งขึ้นแต่ลงยอดยกมาให้ต่ำกว่าความเป็นจริงแล้วนำเงินสดส่วนที่เกินไปหมุนใช้ส่วนตัว

5. ใบเสร็จรับเงินฉบับสำเนาที่ติดกับต้นขั้วหรือติดกับเล่มเขียนด้านหลังว่า “ยกเลิก” หรือ “เสีย” แต่ไม่มีต้นฉบับ (ฉบับตัวจริง) เป็นหลักฐานให้ตรวจสอบ ปรากฏว่าผู้รับเงินได้ออกใบเสร็จรับเงิน โดยไม่ได้ใช้สำเนา แล้วนำเงินที่รับมาไปใช้ส่วนตัววิธีการนี้ต้องออกไปสู่มตรวจนอกสถานที่

6. ใช้ใบเสร็จรับเงินเก่าที่ได้เจาะรูแล้ว แต่เจาะรูไม่หมด โดยมีเจตนาเพื่อออกไปเก็บเงินจากลูกหนี้แล้วไม่ลงบัญชีและชักยอกเงินไปใช้ส่วนตัว

7. บันทึกรายการฝากเงินในบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยมีใบฝากเงินของธนาคารเป็นหลักฐานในการนำฝากแต่ปรากฏว่าเมื่อนำสมุดเงินฝากธนาคารมาตรวจสอบ จะไม่มียอดเงินที่ฝากธนาคารปรากฏในสมุดแล้วนำเงินฝากธนาคารไปใช้ส่วนตัว

8. นำเช็คซึ่งส่งจ่ายในนามเจ้าหน้าที่หรือผู้มีสิทธิรับเงินแต่ไม่ได้ขีดฆ่าคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” ออกไปเบิกเงินแล้วนำเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว

9. เสนอผู้บังคับบัญชาถอนเงินเพื่อซื้อตั๋วแลกเงิน เมื่อผู้บังคับบัญชาลงนามแล้วกลับระงับการส่งหนังสือและถอนเงินสดนำไปใช้ส่วนตัว

จากการศึกษาปัญหาของการบริหารงบประมาณสถานศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจาก ตัวเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานหลายหน้าที่ การไม่เข้าใจ และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การบริหารงบประมาณอย่างเคร่งครัด ดังนั้นแต่ละสถานศึกษาจึงควรมีหน่วยงานตรวจสอบการดำเนินงานด้านงบประมาณ และปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านการเงินอย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหาที่อาจตามมาในภายหลัง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

1. ความหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ตัวอย่างเช่น ธเนศวร์ เจริญเมือง (2540: 36) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ระบบการจัดตั้งที่อยู่ในรัฐหนึ่งเป็นท้องถิ่นที่มีขอบเขตชัดเจน มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ กำหนดโดยกฎหมายทั่วไป มีความอิสระในด้านการบริหารและการคลังที่แน่นอน จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น เป็นองค์กรอิสระ บริหารตามความต้องการของท้องถิ่นโดยมีรัฐบาลคอยกำกับดูแล

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16-22

หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพิมาย และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการ ข้อที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ข้อ (9) การจัดการศึกษา
 มาตรา 17 ภายใต้บังคับ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ ในการ
 จัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยข้อที่เกี่ยวข้อง
 กับการศึกษา คือ ข้อ (6) เรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการ
 ฝึกอาชีพตามความเหมาะสม ตามความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัด
 การศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
 การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึง
 การทำนุบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2. ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.1 ภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใต้ข้อบัญญัติตามกฎหมาย มาตรา
 45 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 มี
 อำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วน
 จังหวัดกาฬสินธุ์. ออนไลน์: 2555)

2.1.1 ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย

2.1.2 จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำ
 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2.1.3 สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

2.1.4 ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบล และ
 ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น

2.1.5 แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้สภาตำบลและราชการส่วน
 ท้องถิ่นอื่น

2.1.6 อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
 ส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล

2.1.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1.8 ทำนุ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม
อันดีของท้องถิ่น

2.1.9 จัด ทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่
อยู่ในเขตองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
ร่วมกันดำเนินการหรือ ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดใน

กฎกระทรวง

2.1.10 จัด ทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมาย
อื่นกำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็น
ของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัด

2.2 ภารกิจ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใต้ข้อบัญญัติตามกฎหมาย
มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการ
จัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

2.2.1 การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำ
แผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2.2.2 การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2.3 การประสานและให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.2.4 การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอื่น

2.2.5 การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

2.2.6 การจัดการศึกษา

2.2.7 การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

2.2.8 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2.9 การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.2.10 การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

- 2.2.11 การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม
- 2.2.12 การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
- 2.2.13 การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
- 2.2.14 การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2.2.15 การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะ

ดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

- 2.2.16 การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.2.17 การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

2.2.18 การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของ

ท้องถิ่น

2.2.19 การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและ

ควบคุมโรคติดต่อ

2.2.20 การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

2.2.21 การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร

2.2.22 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.2.23 การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

2.2.24 จัด ทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ใน เขตและกิจการนั้นเป็นสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกัน

ดำเนินการ หรือให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.2.25 สนับสนุนหรือช่วยเหลือราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่นอื่น

2.2.26 การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.2.27 การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

2.2.28 จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด

2.2.29 กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.3 การกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ภายใต้ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไว้ดังต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการบริการสาธารณะในเขตจังหวัด

- 1) ดำเนินงานในโครงการที่มีขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด
- 2) เป็น การดำเนินงานที่ปรากฏถึงกิจกรรมที่เป็นภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มุ่งต่อประโยชน์ของท้องถิ่นหรือประชาชนเป็นส่วนรวม และไม่เข้าไปดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสามารถ ดำเนินการได้เอง
- 3) เข้า ไปดำเนินงานตามแผนงาน หรือ โครงการในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวต่อเนื่องหรือมีผู้ที่ได้รับประโยชน์ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป

2.3.2 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามข้อ 1 องค์กรบริหารส่วนจังหวัดควรจะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปในลักษณะดังนี้ คือ

- 1) การ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนจังหวัด โดยการสร้างและพัฒนาระบบการประสานแผนการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพื่อนำไปสู่ การใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสมดุล และ คุ่มค่าทางเศรษฐกิจ
- 2) การ ก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงการที่เป็น โครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หรือมีการ เกี่ยวเนื่องกันหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการ เชื่อมโยงกับแผนงาน โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด
- 3) การ จัดการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในระดับจังหวัด และไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายศักยภาพและมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

4) การส่งเสริมจารีต ประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุน การพาณิชย์กรรมของจังหวัด

5) การ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำจัดการมูลฝอยสิ่งปฏิกูลรวม การดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

6) ให้บริการด้านเทคนิค วิชาการ เครื่องมือ เครื่องจักรกล นุเคราะห์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

7) ดำเนิน การตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมถ่ายโอนที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด “มีหน้าที่ที่ต้องทำ”

2.3.3 การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จะกระทำได้แต่เฉพาะกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด ที่จะต้องดำเนินการเอง แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งจะต้องใช้เทคนิค วิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้สนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดการสนับสนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในจังหวัดจะกระทำได้ในกรณี ที่เร่งด่วนและจำเป็น หากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนการให้การ สนับสนุนแก่ประชาชน องค์กรประชาชน ควรเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการ ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของ หรือการเข้าไปดำเนินการแทน

2.3.4 หากมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ในการวินิจฉัยและดำเนินการตามประกาศนี้

3. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจังหวัดกาฬสินธุ์

องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์(แผนพัฒนาสามปีองค์กรบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2555: 5) มีประวัติความเป็นมา ดังนี้

ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

การจัดรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไขและ วัฒนาการตามลำดับ โดยจัดให้สภาจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ฐานะของสภาจังหวัดขณะนั้น มีลักษณะเป็นองค์การแทนประชาชนทำหน้าที่ให้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2555 : ออนไลน์) มีข้อมูลพื้นฐานดังนี้

ผู้บริหาร

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ นายขยงยุทธ หล่อตระกูล

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นเลิศเกษตรกรรม มุ่งนำด้านการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิตของคน สร้างชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน คำนึงธรรมชาติคู่ท้องถิ่น

การปกครอง

การปกครองแบ่งหน่วยงานออกเป็น 6 กอง 1 สำนักงาน 1 หน่วย

ดังต่อไปนี้

1 ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย

1.1 นายก/รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 ปลัด/รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 ประธานสภา/รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าสำนัก หัวหน้าหน่วย

2 ฝ่ายปฏิบัติ ประกอบด้วย

2.1 สำนักปลัด

2.2 กองกิจการ

2.3 กองแผนและงบประมาณ

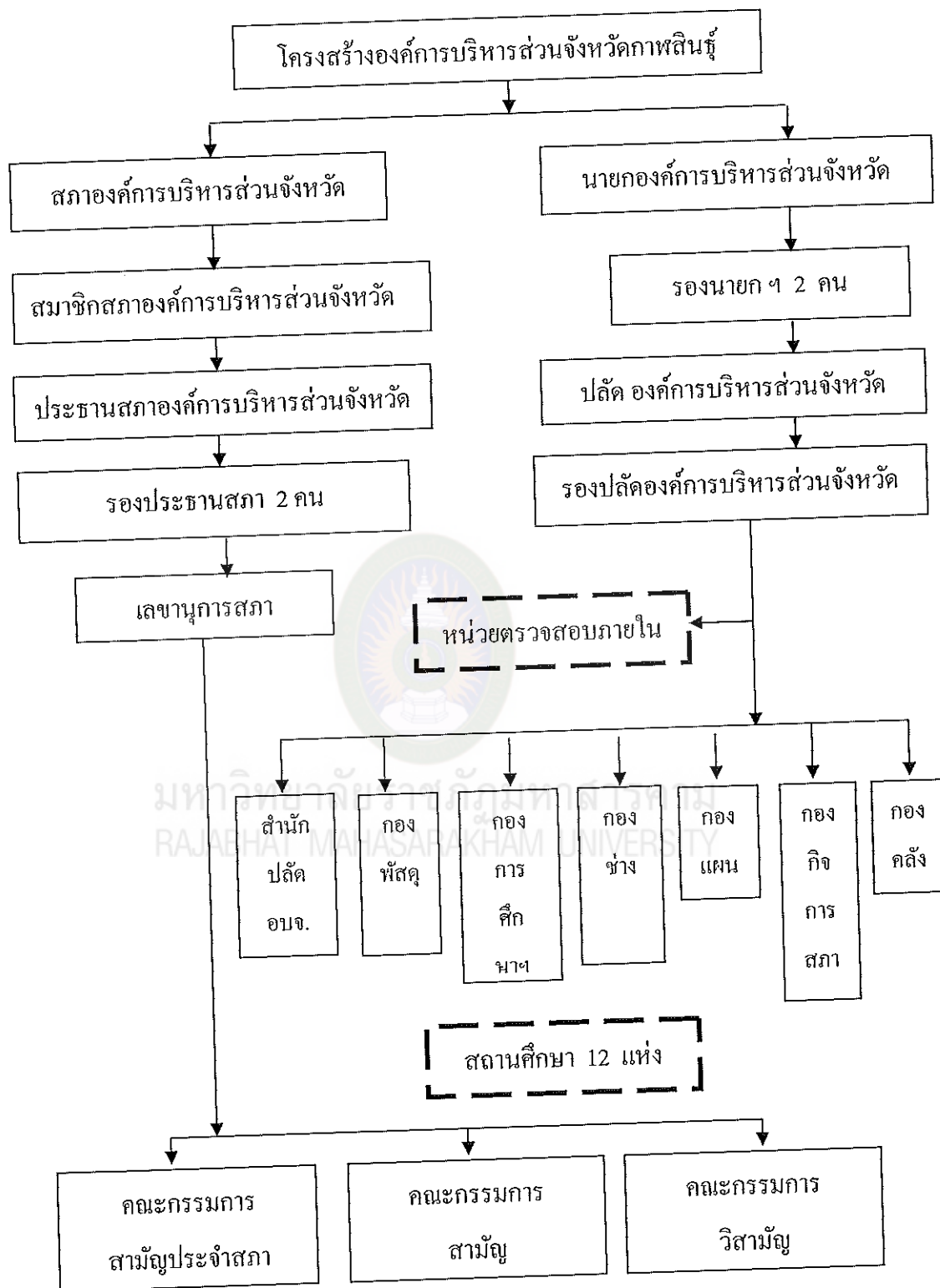
2.4 กองคลัง

2.5 กองช่าง

2.6 กองการศึกษา

2.7 กองส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.8 หน่วยตรวจสอบ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

แผนภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
ที่มา : แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ (2555 : 9)

4. การบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้จัดทำแผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 บริหารงานงบประมาณตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543 (แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2555 : 1)

5. โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีทั้งหมด 12 โรงเรียนดังต่อไปนี้(องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. ออนไลน์: 2555)

5.1 โรงเรียนเมืองสมเด็จ

ผู้อำนวยการ นายจำเนียร สายสมบัติ

ปรัชญา ปัญญา เจনী ปสาสติ ปัญญาอ้อมปกครองคน

คติพจน์ ประพฤติเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม นำปัญญา

สีประจำโรงเรียน ม่วง - ขาว

วิสัยทัศน์ "โรงเรียนมีศักยภาพ ส่งเสริม สนับสนุน และจัดการศึกษาให้

นักเรียน เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทย รักศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีปัญญามีคุณภาพ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีศักยภาพการเรียนรู้สู่สากล และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข"

สถานที่ตั้งโรงเรียน ใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์บ้านหนองป่าอ้อย ตำบลลำห้วยหลวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 50 ไร่ ติดถนนลาดยางสายหนองบัวโคก บ้านบอน จุดเชื่อมของ ตำบล คือ ตำบลลำห้วยหลวง ตำบลผาสวาย และตำบลสมเด็จ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ 46 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอสมเด็จ 6 กิโลเมตร

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 774 คน ครู จำนวน 35 คน เป็น ข้าราชการครู จำนวน 33 คน พนักงานจ้าง จำนวน 2 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน นักการศึกษาโรง จำนวน 1 คน พนักงานทำความสะอาด และดูแลสวนจำนวน 3 คน

5.2 โรงเรียนนาเชือกวิทยาคม

ผู้อำนวยการ นายจรัสศรี ขุนทวี

ปรัชญา สุวิชาโน วิริเยน ปติมโต (ผู้รู้ ผู้พากเพียร ผู้มีสติ ย่อมมีปัญญา)

คติพจน์ การศึกษา พัฒนามนุษย์ เพื่อสร้างสรรค์สังคม

สีประจำโรงเรียน น้ำเงิน เหลือง เขียว

คำขวัญ วิชาการยอด กีฬาเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม นำชุมชนพัฒนา

วิสัยทัศน์ โรงเรียนนาเชือกวิทยาคม มุ่งจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อ

พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพทางการกีฬา เป็นคนดี มีความรู้ และนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ไปดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ภาคภูมิใจในความเป็นไทยอย่างยั่งยืน

สถานที่ตั้งโรงเรียน บ้านนาแก ตำบลนาเชือก อำเภอยางตลาด จังหวัด

กาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 85 คน ครู จำนวน 12 คน

นักการภารโรง จำนวน 1 คน พนักงานทำความสะอาด และดูแลสวนจำนวน 1 คน

5.3 โรงเรียนขมื่นพิทยาสรรพ์

ผู้อำนวยการ นายสุรพงษ์ ภูแสงศรี

ปรัชญา การศึกษาคือการพัฒนาชีวิตและสังคม

อัตลักษณ์โรงเรียน รักย์วัฒนธรรมท้องถิ่นไทยใส่ใจในสากล

เอกลักษณ์โรงเรียน นักเรียนทุกคนรักษาประเพณีวัฒนธรรมไทยพร้อมที่จะ

พัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้าสู่สากลโลก

สีประจำโรงเรียน ชมพู ฟ้าย

วิสัยทัศน์ พัฒนาคุณธรรม นำความรู้ คู่ชุมชนด้วยเศรษฐกิจพอเพียง เกียรติ

เทคโนโลยี มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นปลอดภัยเสพติด มุ่งสู่ความเป็นสากล

สถานที่ตั้งโรงเรียน ตำบลขมื่น อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 579 คน ครู จำนวน 29 คน

นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.4 โรงเรียนลำปาววิทยาคม

ผู้อำนวยการ นายจรัสศรี ขุนทวี

อักษรย่อ ล.ป.ว.

สีประจำโรงเรียน

มีเหตุผล
 สีแดง หมายถึง สีของดวงอาทิตย์ที่มีความสว่างไสว กล้าคิดและกล้าทำอย่าง

สีขาว หมายถึง สีของพื้นแผ่นดินที่มีความบริสุทธิ์ร่มเย็น ความเที่ยงธรรม
 และความเสมอภาค

ปรัชญาโรงเรียน การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

คติพจน์ของโรงเรียน

ปณิธา นรณิ รัตนํ ปญญาเป็นรัตนะของนรชน

คำขวัญของโรงเรียน ความรู้ดี กีฬาเด่น เป็นพลเมืองดี

ต้นไม้ - ดอกไม้ ประจำโรงเรียน ต้นคูณ - ดอกคูณ

สปิริตของนักเรียนโรงเรียนลำปางวิทยาคม

นักเรียนลำปางวิทยาคมทุกคนที่่างเข้าสู่รั้ว แดง - ขาว จะต้องร่วมสมานฉันท์เป็นเอกฉันท์
 โดดเด่น หลอมเข้าเป็นสปิริตของนักเรียนลำปางวิทยาคม ภายใต้ง่อนไข 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ต้องเป็นคนดีมีความรู้

ต้องเป็นคนดีมีความรู้

ต้องเป็นผู้มีน้ำใจอันดีงาม เต็มเปี่ยมด้วยคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนาอย่าง

ครบถ้วน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKAM UNIVERSITY

สถานที่ตั้งโรงเรียน 117 หมู่ที่ 13 ถนนถีนานนท์ ตำบลดอน
 สมบูรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 46120 โทรศัพท์/แฟกซ์ 0-4360-1047

จำนวนครูและนักเรียน

จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 505 คน ครู จำนวน 47 คน นักการภารโรง จำนวน
 1 คน พนักงานทำความสะอาด และดูแลสวนจำนวน 2 คน

5.5 โรงเรียนคลองขามวิทยาคาร

ผู้อำนวยการ นายสนั่น ภู่วัฒน์

ปรัชญา กวานา มยปญญา = ปัญญาเกิดจากการลงมือทำ

คติพจน์ การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของชีวิต

คำขวัญของโรงเรียน เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม

สีประจำโรงเรียน

สีม่วง หมายถึง สีแห่งความมั่นคงในวิชาการ

สีขาว หมายถึง ความเจริญงอกงาม

อักษรย่อของโรงเรียน ค.ว.

วิสัยทัศน์ โรงเรียนคลองขามวิทยาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้น
ผู้เรียนสู่มาตรฐานการศึกษา เน้นคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาครูและบุคลากร ให้มี
คุณภาพ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารจัดการศึกษา โดยใช้
โรงเรียนเป็นฐาน

สถานที่ตั้งโรงเรียน 364 หมู่ 4 บ้านหนองบัว ถนนทางหลวงชนบท สาย
บ้านขาม – บ้านหนองบัว (ร.พ.ช. เดิม) ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน

จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 291 คน ครู จำนวน 20 คน นักการภารโรง จำนวน 1

คน

5.6 โรงเรียนดงมูลวิทยาการ

ผู้อำนวยการ นายสรรทัศน์ ประทุมชาติ

คติพจน์ อุดตาหิ อุดตโน นาโถ คนแลเป็นที่พึ่งของตน

คำขวัญ เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณธรรม นำชุมชน

สีประจำโรงเรียน

สีฟ้า หมายถึง การรอคอยความสำเร็จของการศึกษา

สีเทา หมายถึง มั่นคงที่มีปัญญาซึ่งจะเกิดปัญญาได้ต้องมีความสงบและ

มีสติ

สัญลักษณ์ของโรงเรียนดงมูลวิทยาคม ประกอบด้วย

รูปทรงมือพนม,ดอกบัว หมายถึง สัญลักษณ์การประนมมือ อันเป็นการให้
ความเคารพ ศรัทธาต่อบุคลากรสถาบัน ทางการศึกษา

แถบเส้นกรอบ สีฟ้าและสีเทา หมายถึง สีประจำโรงเรียนดงมูลวิทยาคม

อักษรย่อ ค.ม.ว. หมายถึง ชื่อโรงเรียนดงมูลวิทยาคม

ช้างเผือก หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของดินดงมูล ซึ่งเคยเป็นป่าแหล่ง
ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์และมีช้างเผือกอาศัยอยู่เมื่อ อดีต

เสมา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา การยึดถือหลักแนวนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการ

ธรรมจักร หมายถึง ธรรมะ ที่ถือเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ ในการปฏิบัติ
หน้าที่ และการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้รู้ความรู้แต่ศิษย์

หนังสือ หมายถึง องค์การแห่งการเรียนรู้ การจัดการ
ศึกษาการเรียนการสอน อันเป็นหน้าที่หลักขององค์การ

เทียน และเปลวเทียน หมายถึง ครู-อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์วิชา ความรู้เป็นแสง
ส่องสว่าง สร้างปัญญาแต่ศิษย์

แสงรัศมี หมายถึง ผลจากการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนประสบ
ผลสำเร็จในชีวิตและสะท้อนส่งผลดีต่อสังคม

วิสัยทัศน์ โรงเรียนดงมูลวิทยาคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของ
ชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น
พลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อ
การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บน
พื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ภายในปี
การศึกษา 2553

พันธกิจ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข เป็นองค์กรหลัก
แห่งการเรียนรู้ของชุมชน

วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นพลวง

สถานที่ตั้งโรงเรียน 63 หมู่ 11 ถนนสายหนองกุ้งศรี – ท่าคันโท ตำบลดง
มูล อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 529 คน ครู จำนวน 32 คน
นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.7 โรงเรียนทรายมูลวิทยาคม

ผู้อำนวยการ นายปณกุล ศรีปรัชญาวารกุล

ปรัชญา การศึกษา คือ ชีวิต Education is Life

คำขวัญ เรียนดี มีวินัย ใฝ่ศึกษา จรรยางาม

คติพจน์ สุวิชาโน ภวักโหติ ผู้รู้ดีคือผู้เจริญ

สีประจำโรงเรียน เขียว แสด

ตัวย่อ ทร.พ.

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นประดู่

วิสัยทัศน์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีคุณภาพ นำความรู้ มีสุนทรียภาพด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา และสามารถใช้เทคโนโลยี ได้อย่างเหมาะสม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สืบสาน วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจิต สาธารณะ ยึดมั่นการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สถานที่ตั้งโรงเรียน ตำบลพิมูล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน

จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 143 คน ครู จำนวน 13 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.8 โรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี

ผู้อำนวยการ นายปราโมทย์ รินทราช

ปรัชญา โยคาเว ชายเต ฎีรี ปัญญายอมเกิดเพราะการประกอบ

กตိพจน์ จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

ตัวย่อ น.ย.

สีประจำโรงเรียน ขาว เขียว

วิสัยทัศน์ มุ่งมั่นให้นักเรียนมีคุณภาพ มาตรฐาน บริหารงานบุคลากรมืออาชีพ เร่งรีบใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย หลากหลายแหล่งเรียนรู้ ฟื้นฟูความเป็นไทย ใส่ใจ คุณธรรม นำสิ่งแวดล้อมพร้อมใจร่วมชุมชน

พันธกิจ

1. พัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
2. กระจายอำนาจการบริหารและบริหารการศึกษาตามนโยบาย
3. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ทำนุบำรุง และสืบสานวัฒนธรรม
6. สร้างเสริมนิสัยให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. ให้บริการและร่วมมือกับชุมชน

สถานที่ตั้งโรงเรียน ตำบล อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 474 คน ครู จำนวน 30 คน

นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.9 โรงเรียนหนองห้างพิทยา

ผู้อำนวยการ นายสำรอง ภูงามนิล

ปรัชญา ปัญญา ว ุชเนน เสยโย ปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์

ด้วยอ น.พ.ย.

คำขวัญ เรียนดี กีฬาเด่น เน้นวินัย ใฝ่คุณธรรม นำชุมชนพัฒนา

สีประจำโรงเรียน ขาว แดง

วิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาครู – นักเรียน สู่เกณฑ์มาตรฐาน สืบสานศิลปวัฒนธรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝัง จิตอาสาเพื่อร่วมพัฒนาชุมชน

สถานที่ตั้งโรงเรียน หมู่ที่ 2 ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัด

กาฬสินธุ์ 46110

จำนวนครูและนักเรียน

จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 303 คน ครู จำนวน 18 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.10 โรงเรียนหนองชุมแสงพิทยา

ผู้อำนวยการ ดร.เมืองคร สิริสาร

ปรัชญา การศึกษา คือ ชีวิต

คำขวัญ ความรู้ดี มีจรรยา กีฬาเด่น

คติพจน์ สุวิชาโน ภว โหติ ผู้มีความรู้เป็นผู้เจริญ

ด้วยอ น.ช.ค.

สัญลักษณ์ ช้างสามเศียร

สีประจำโรงเรียน

สีฟ้า : ความคิดริเริ่มก้าวไกล

เหลือง : สงบ ร่มเย็น

วิสัยทัศน์ โรงเรียนหนองชุมแสงวิทยาคมเป็นสถานศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีการบริหารจัดการเป็นระบบโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน เน้นการมีส่วนร่วมและเป็นแหล่งความรู้ของชุมชน

สถานที่ตั้งโรงเรียน บ้านหนองชุมแสง เลขที่ 136 หมู่ 13ตำบลหนองใหญ่

อำเภอนองกุ้งศรีจังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน

จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 304 คน ครู จำนวน 14 คน

พนักงานจ้าง 1 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน

5.11 โรงเรียนบัวขาว

ผู้อำนวยการ นายขจิต สุวรรณสังข์

ปรัชญา อติโรคติ ปลูกปัญญา บุคคลโยมรุ่งโรจน์ด้วยปัญญา

คติพจน์ ความรู้ดี มีวินัย ใฝ่ศิลปะ รักษาความสะอาด มรรยาทงาม

สีประจำโรงเรียน ขาว - น้ำเงิน

"ขาว" หมายถึง ศาสนา ความเสมอภาค ความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์ และ

ความจริงใจ

"น้ำเงิน" หมายถึง ชาติ กษัตริย์ ความมั่นคง ความสง่างามและความเป็น

ผู้นำ

วิสัยทัศน์ โรงเรียนบัวขาวมุ่งจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม ก้าว
ล้ำเทคโนโลยีทางการศึกษา บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สถานที่ตั้งโรงเรียน ตำบลบัวขาว อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 2,788 คน ครู จำนวน 126 คน

5.12 โรงเรียนจุมจังพลังราษฎร์

ผู้อำนวยการ นายนภดล วัฒยา

ปรัชญา ปัญญา โลกสุมิ ปชฺุโขโต

คำขวัญ รั้วหน้าที่ มีวินัย น้ำใจงาม

คติพจน์ มีวิชา กีฬาเด่น เป็นคนดี

สีประจำโรงเรียน เขียว แดง

ตัวย่อ จ.พ.ร.

วิสัยทัศน์ โรงเรียนจุมจังพลังราษฎร์มุ่งสู่ระบบการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพ
เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมชน สร้างบรรยากาศการเรียนและเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาคน
และสังคมให้มีคุณภาพสู่ประชาคมอาเซียน

สถานที่ตั้งโรงเรียน ตำบลจุมจัง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

จำนวนครูและนักเรียน จำนวนนักเรียน ทั้งสิ้น 510 คน ครู จำนวน 30 คน

นักการภารโรง จำนวน 1 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ไพศาล จันทวารา (2550: 48-58) ศึกษาเรื่องบทบาทและแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 ด้าน คือ ด้านบทบาททางการบริหารงานงบประมาณ และด้านแนวทางในการบริหารงานงบประมาณ และเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และแนวทางการบริหารงบประมาณจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ และสถานภาพในองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลูกจ้าง สมาชิกสภา คณะผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิหรือตัวแทนประชาชนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 123 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญมีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่และแนวทางการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ การศึกษา ประสบการณ์ และสถานภาพ มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่บริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญทัย สุระมูล (2550 : 81-89) ศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูการเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 จำนวน 206 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. ผู้บริหารและครูการเงิน มีความคิดเห็นต่อสภาพการ

บริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการรายงานทรัพย์สินทางการเงินและผลการดำเนินงาน แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน 3. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการรายงานทรัพย์สินทางการเงินและผลการดำเนินงาน แตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน

ธีรพงศ์ พานทอง (2551 : 55-61) ศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โดยศึกษาจากประชากรซึ่งเป็นบุคลากรด้านงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 74 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาเล็กน้อยในทุกขั้นตอน โดยขั้นตอนที่มีปัญหามากที่สุดคือขั้นตอนการบริหารงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน บางโครงการมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เป็นผลให้การจัดงบประมาณส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนแนวปฏิบัติที่ดำเนินการได้คืออยู่แล้ว ได้แก่ การมีดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานที่ชัดเจนและการมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำรงค์ ไตโย (2551 : 66-70) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 184 คน ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2. ปัญหาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ในภาพรวม 3 ลำดับ คือ

ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล
การใช้เงินและผลการดำเนินงาน และด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

วนิดา ช่วยบำรุง (2551 : 90-102) ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหาร
งบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และเปรียบเทียบปัญหาการบริหาร
งบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
ที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการ
วิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร และครูหรือผู้ที่ปฏิบัติงานบริหารงบประมาณ จำนวน 246 คน
ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน และผลการ
ดำเนินงาน ด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และด้าน
การจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารการบัญชี ด้านการบริหาร
การเงิน ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อ
เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา
ประสบการณ์การทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ณรงค์ คำสุขุม (2553 : 109-129) ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการ
สารสนเทศเพื่อการบริหาร กลุ่มงานแผนและงบประมาณ โรงเรียนหนองแวงวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และ
ความต้องการเกี่ยวกับระบบงาน การจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียน กำหนด
กระบวนการ และวางแผนปฏิบัติการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหาร โดยใช้โปรแกรมระบบ
การจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหารกลุ่มแผนงานและงบประมาณ และนิเทศ ติดตามและ
ประเมินผลการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียนหนองแวงวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับ
ระบบงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียน คือ จำนวนบุคลากรมีน้อย จะเกิดความล่าช้าใน
การทำงานบางครั้ง ระบบการจัดการสารสนเทศโรงเรียนยังไม่ชัดเจน สารสนเทศที่ได้ยังไม่เป็น
ปัจจุบัน 2. มีการจัดการสารสนเทศโดยการจัดการระทำด้วยมือ จัดเก็บอยู่ในรูปแบบของแฟ้ม
เอกสาร จากการประเมินตนเอง และความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากร

ทางการศึกษา พบว่า มีการประเมินตนเองเกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการพัฒนาตนเอง พบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมาก 3. การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้โปรแกรม ระบบการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริหาร กลุ่มงานแผนและงบประมาณ ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งาน โปรแกรมระบบดังกล่าวอยู่ในระดับมาก

วนิดา พรหมจักร (2553 : 82-87) ศึกษาเรื่องปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดทำงบประมาณ ของบุคลากรจัดทำงบประมาณ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานแตกต่างกัน และเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรจัดทำงบประมาณ โดยรวม และจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งงาน พบว่ามีปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านการอนุมัติงบประมาณ และด้านการจัดเตรียมงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นบุคลากรจัดทำงบประมาณ ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีปัญหาการจัดทำงบประมาณ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และบุคลากรจัดทำงบประมาณ ที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป พบว่ามีปัญหาด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง 2. บุคลากรจัดทำงบประมาณ ที่มีเพศ อายุ และดำรงตำแหน่งต่างกัน พบว่ามีปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) และบุคลากรจัดทำงบประมาณ ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นว่ามีปัญหาการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทุกด้านมากกว่าบุคลากรจัดทำงบประมาณที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมยศ ชะม่อนแก้ว (2553 : 134-140) ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงบประมาณ โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณ โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งแนวทางแก้ไข ปัญหา จากการศึกษา พบว่า เป็นปัญหาด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ ซึ่งการบริหารงบประมาณ โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลจะต้องใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปด้วยความอิสระ และคล่องตัว โดยการมอบอำนาจจากหัวหน้าส่วนราชการทุกกรณี และออกกฎหมายลำดับรอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้

โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ นอกจากนั้นต้องใช้
 มาตรการทางกฎหมายการเงินการคลัง ในการเสริมสร้างความเป็นอิสระในการบริหารโรงเรียน
 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจัดรูปแบบโรงเรียนเป็นโรงเรียนในกำกับของรัฐ หากมีความ
 พร้อมด้านงบประมาณและสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อประหยัดงบประมาณของรัฐ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Pye (1991 : 2636 - A - 2367 - A อ้างถึงใน จรรยา พิमान. 2546 : 62 - 63) ได้
 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเป็นธรรมด้านการเงิน โรงเรียน โดยใช้หลักสูตรการเงิน โรงเรียน ใน
 รัฐแคนซัส ระหว่างปี ค.ศ. 1976 - 1987 ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพื่อวิเคราะห์ความ
 เป็นธรรม ของนักเรียนตาม พ.ร.บ. ความเสมอภาคของเขต โรงเรียน รัฐแคนซัส ค.ศ. 1973 ใน
 ระยะ 10 ปี คือ ค.ศ. 1978 - 1988 โดยใช้มาตรฐานความเป็นธรรม 2 ประการ คือ ความเป็น
 กลางของงบประมาณ ที่ผ่านมาตรฐานความเป็นธรรมของนักเรียน ได้กำหนดเป็นตัวล
 ายสำคัญในด้านต่อไปนี้ 1. สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างทรัพยากรนักเรียน (งบประมาณต่อ
 นักเรียนหนึ่งคน) กับมาตรการของสมบัติของเขต โรงเรียนที่เลือกมาจำนวน 4 มาตรการ
 2. มาตรการกระจายทรัพยากรนักเรียน (งบประมาณต่อนักเรียนหนึ่งคน) มาตรการทรัพย์สินสมบัติ
 ซึ่งได้มาโดยอาศัยภาษีต่อนักเรียนหนึ่งคน เป็นการประเมินผลต่อนักเรียนซึ่งได้ปรับแล้ว การ
 ประเมินผลต่อนักเรียนหนึ่งคนได้จากการจัดเก็บและรายได้ต่อนักเรียนหนึ่งคน ผลการวิจัย
 พบว่า ความเป็นธรรมของทรัพยากรและความเป็นกลางของงบประมาณที่ผ่านมา ยังคงละเมิด
 ผ่าฝืนกระทำอยู่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญด้านทรัพยากรนักเรียนและมี
 สหสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรนักเรียนกับมาตรฐานของทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน และยังคง
 พบว่า ความเป็นธรรม ของนักเรียนเพิ่มขึ้นระหว่างเวลา 10 ปีนี้ แต่ในมาตรการบางอย่าง ความ
 เป็นธรรมของนักเรียนลดลงในระหว่าง 5 ปีที่ผ่านมา จึงสรุปได้ว่า พ.ร.บ. ความเสมอภาคของ
 เขต โรงเรียนในรัฐแคนซัส ค.ศ. 1973 ทำให้มีช่องว่างทางการกระจายทรัพย์สินสมบัติของรัฐ และ
 ลดการพึ่งพาทรัพย์สินสมบัติของท้องถิ่นในการจัดตั้งงบค่าใช้จ่ายในระดับท้องถิ่นลงได้ แต่ยังไม่
 เพียงพอที่จะเพิ่มความเป็นธรรมของนักเรียนที่จะพึ่งตนเอง

Goertz et al. (1998 : 1) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการและอำนาจในการใช้
 งบประมาณ ของโรงเรียนใน 4 เมืองในสหรัฐอเมริกา สรุปผลการวิจัยว่า ในการสำรวจการใช้
 งบประมาณ โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน โดยสำรวจจากโรงเรียนใน 4 เมืองในสหรัฐอเมริกา คือ ชิ
 คาโก ฟออร์ทเวิร์ธ นิวยอร์ก และ โรเชสเตอร์ โดยสำรวจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลหรือมี

อิทธิพลต่อการตัดสินใจ ในการใช้งบประมาณ กระบวนการในการใช้งบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อาจต้องเพิ่ม จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและความพึงพอใจโดยปราศจากอิทธิพลหรืออำนาจอื่นใด แต่งบประมาณ ของโรงเรียนดูเหมือนว่าจะถูกจำกัด

Leanna et al. (2001 : 2) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณและตัวชี้วัดการบริหารงบประมาณ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน รัฐนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบต่อคะแนนของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนปีการศึกษา 1995 - 1996 เพื่อวิเคราะห์ผลหรืออิทธิพลที่มีต่อคะแนนของนักเรียน โดยควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า การบริหารงบประมาณของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อคะแนนของนักเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับระดับชั้นแต่อย่างใด

Stiefel, et al. (2001: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณและตัวชี้วัดการบริหาร งบประมาณ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน รัฐนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบต่อคะแนน ของนักเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียน ปีการศึกษา 1995 – 1996 เพื่อวิเคราะห์ผลหรืออิทธิพลที่มีต่อคะแนนของนักเรียน โดยควบคุม พฤติกรรมของนักเรียน พบว่า การบริหารงบประมาณของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อคะแนนของนักเรียน ไม่เกี่ยวข้องกับระดับชั้นแต่อย่างใด

O'Roark (2001 : 137) ได้วิจัยการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในการดำเนินงานด้านงบประมาณของรัฐและสหพันธรัฐ: การวิเคราะห์เชิงประจักษ์ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการจัดหาเชิงประจักษ์ต่อผลกระทบของการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในกระบวนการงบประมาณของรัฐและสหพันธรัฐ แนวคิดของการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานคือเพื่อลดค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่สูญเปล่า โดยให้ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน เพื่อการบรรลุถึงเป้าหมาย แห่งนโยบายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ก่อนหน้านั้นไม่ได้มีการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ในการตรวจสอบว่าการงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ การวิจัยนี้ได้นำเสนอการอภิปรายโดยการ วิเคราะห์โดยได้ทำการศึกษาว่าความแพร่หลายของการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่กระจายอยู่ ทั่วประเทศเพื่อค้นหาสาเหตุของการขยายตัวนี้ และได้ศึกษาถึงวิธีการที่แตกต่างของการใช้ในระดับรัฐ เพื่อตรวจสอบถึงรูปแบบการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่ประสบผลสำเร็จที่ปรากฏอยู่และการ วิจัยนี้ได้ ข้อเสนอที่ว่าการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการลด ค่าใช้จ่ายของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามการประยุกต์ในระดับสหพันธรัฐนั้นมีความชัดเจนน้อยมาก

Lau (2003 : 744 -A) ได้ศึกษากระบวนการงบประมาณของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์(แคลิฟอร์เนีย) ซึ่งมีปัญหาการดำเนินงานขาดทุน ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

ดำเนินการ การรับรอง มาตรฐานและการตรวจสอบประจำปี โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาคือ ประเมินกระบวนการ งบประมาณเพื่อสะท้อนกลับไปถึงภาวะผู้นำขององค์กร และเสนอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข การวิจัยครั้งนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรม งบประมาณที่มีประสิทธิผลและ องค์ประกอบที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ยังขาดอยู่ กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ ผู้บริหาร คณาจารย์และพนักงานของมหาวิทยาลัย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสำรวจและการประชุม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผลของการศึกษา พบว่าการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่มี ประสิทธิภาพของการงบประมาณ มหาวิทยาลัยต้องการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในเรื่องงบประมาณ ภาวะผู้นำที่อยู่ในเมือง ไม่มีผลต่อประสิทธิผล คณาจารย์และพนักงานไม่เห็นคุณค่าในกระบวนการ งบประมาณ องค์ประกอบที่สำคัญของ โปรแกรมงบประมาณที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย การดำเนินงานที่เป็นกลุ่ม การติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำการฝึกอบรม การยอมรับ การมีส่วนร่วม การจัด ให้มี คำมั่นสัญญา และนโยบายและวิธีการที่ดีเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของ โปรแกรมงบประมาณ ที่มีประสิทธิผล การวางแผนและการติดต่อสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่ชี้วัดประสิทธิผลของ การงบประมาณ ผู้ร่วมสำรวจชี้ว่ากระบวนการงบประมาณมีความสำคัญมากกว่าผลงาน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของ มหาวิทยาลัยไม่ได้แสดงบทบาทที่เข้มแข็งในกระบวนการงบประมาณ การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ให้ปรับปรุงการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้นำ คณาจารย์ และ พนักงานของมหาวิทยาลัย คณาจารย์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า สภาพการบริหาร งบประมาณและการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะ องค์กรอยู่ในระดับใด ต่างก็มีสภาพไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ปัญหาจะเกิดที่ตัวบุคคล เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงบประมาณ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ ความสำคัญกับทุกขั้นตอน โดยเฉพาะตัวบุคลากรจัดทำงบประมาณ โดยจะต้องมีการพัฒนา ความรู้ เทคนิค วิธีการ ตลอดจนความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่เกิดขึ้นในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่ง ผลที่ได้ก็จะเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม ปรับปรุงแก้ไข การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป